

21-2-70

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΝΟΥΡΑΚΗΣ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. Op. I, 13/1970

Α
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Διατίθεται 1967/17 Φεβρουαρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, ~~κατάστασις~~) **Ν.έ.α. Κεράνη...**
 (παλαιότερον ὄνομα: **Πλαστήρια**.), Ἐπαρχίας... **Ξάνθης**...,
 Νομοῦ... **Ξάνθης**.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος **Σοφία Κ.**
Καρακατσώνη... ἐπάγγελμα **Αἰδαεκάλισσα**....
 Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις **Ν. Κεράνη - Ξάνθης**.....
 Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... **25**.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
 α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον **Θεόδωρος Τεολακίδης**...

.....
 ἡλικία. **80 ἐτῶν** γραμματικαὶ γνώσεις. **Β' Ἀγγαζικῶν**.....

.....
 τόπος καταγωγῆς **Μακρὰ Γέφυρα**
 περιοχῆς **Οὐζούνκιοι** **Ανατολικῆς Θράκης**

β) Καρακατσώνης Κυριάκος **ἔτῶν 64** **ἐπαγγ. Β' Ἀγγαζ.**
 τόπος καταγωγῆς. **Ἄγιος Βλάσις, περιοχῆς Ἀρχιᾶλου Ἀν. Ρωμυλίας.**
Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
 βοσκήν, ποιμνίων
Διὰ σπορᾶς: εἰς Ἀν. Ρωμυλία: Πέρα Κλαδερῆ, Ράχαι, Σάτς.
Καρύες, Παλαμάδα, Μιδίαι κ.λ.π.
εἰς Ἀνατ. Θράκην: Τεάκρη, Κούρνημα, Πανώρια
Σιδηρὴ Μπαῖρ, Κουζιλιάνα Μπαῖρ, Σιδηρὰ Μπαῖρ.
Διὰ βοσκήν ποιμνίων: εἰς Ἀν. Ρωμυλίαν: Μπουρνηπούλια, Ράχαι, Αρακάλα, Σάτς
εἰς Ἀν. Θρ. Στάγους τὰ Τσατάκια, Τίρτζι-Μπαῖρ, Κρύο Νερό - Ράχαι, Ταμά-
 Ὑπάρχον αὐταὶ χωριστὰ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
 ματα; **Ναι**.....

- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
 δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς; β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
 π.χ. Τούρκους; γ) εἰς Κοινότητας; δ) εἰς μονὰς κλπ. ....

Ἀπὸ τὸν εἰς φυσικὰ πρόσωπα καὶ μοναχάρια.....

- 3) Ὁ πατήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
 γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
 του; **Ναι. εἰς τὴν Ἀνατ. Ρωμυλίαν διανεμέτω. εἰς τὰ**

τέσσα μέρη τῶν δάκνων τοῦ πατρὸς. 2 μέρη εἰς τὰ ἄρρενα
1 μέρος εἰς τὰ θήλεα.

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τήν γεωργίαν ἢ μόνον εις τήν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τήν γεωργίαν καί τήν κτηνοτροφίαν ; *Συγχρόνως ἀσχολοῦντο.....*

εἰς τήν γεωργίαν καί εἰς τήν κτηνοτροφίαν.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καί εις τήν γεωργίαν ; *Ναί.....*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καί ὑπὸ ποίους ὄρους ;

*ὡς ἄτομα ἢ με ὀλόκληρον τήν οἰκογένειάν των ; **Ὡς ἀτομα καὶ τῶν μοναστηρίων εἰς τὴν ἀνατολίαν ἐργάζοντο ὑποτάσσοντες τοῖς προ-
σκηπτοῦν. ἑρασίαν. Ἡ ἐκκλησία δὲ ὅλην τὴν μοναστηρίων.....**
Εἰς τὴν Ἀνατολίαν εἰς τὰ μεγάλα κτήματα τῶν μοναστηρίων ἐργάζοντο γό-
νον οἱ υἱοὶ αὐτῶν.....*

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σμημισα-
κατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...
.....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα) ;.....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται : ἐποχικῶς, δηλ. δια τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; *Ναί... ἔλαβον **ἡμερομισθίον εἰς τὴν Ἀνατολίαν ἔσαν ἐνώπιον ἄνδρες καὶ γυναῖκες. ἔλαμβανον ἡμερομισθίον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος.....***

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; *Ἀσῶν. χρησιμοποιοῦντο καὶ*

οἱ θεωρηματῶν εἰς τὴν Ἀνατολίαν. ἔσαν.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας ;.....
.....

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρα-
ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; .....
.....

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;....

... Μὲ ζωϊκὴν κόπρον. Τὴν δώρῃ αὐγμένην νὰ χωνέψῃ
καὶ ὑέτερον ἐλίπαινον τὰ χωράφια.....

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; Μετὰ τὸ 1944.....

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Ἀπὸ τοῦ 1925.....

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἢ προμήθεα αὐτοῦ; Μονοφύτερο. Προῖχοντο ἐκ Σαλαμῶν

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1. ζεψία 2. πλῶν 3. γυνὶ (δυνί) 4. γαντζο 5. κορῶνα 6. τροχός (ευθυστήρ) 7. λαβές 8. χαλκάδα 9. σταθὰρ 10.

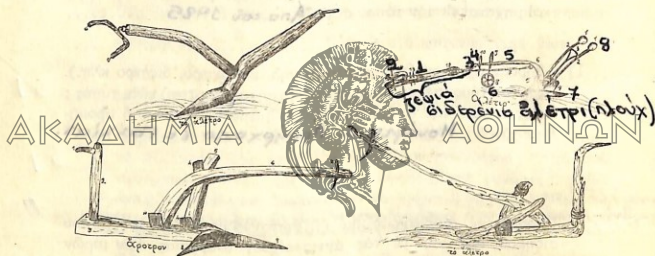
- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) 1945-46 τὸν Φάρμακον
3) Μηχανὴ θερισμοῦ 1935. Ἐκώρετο με βόδια.....

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). 1935.....

5) Μηχανή άλωνισμού .. 1921.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον. Επιδέξιοι γεωργοί.....

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἁρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰκνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. λαβὴ. (ναυρά). 6. σταβάρ. (ἔχε δὲ ἄλλοι καὶ ἀνοίγει ἔρπαιος τὸ τεβί. ἦσαν δὲ ρυθμιεῖς)
2. γενεαῦρ..... 7. τεβί. (ξύλινο καρφί).....
3. χυνί. (ύχι)..... 8. καῖς. (θερμάτιον λωρίδα).....
4. παράβαλα. (ξύλινα ξερμύματα πορευόμενα ἐπὶ ἐπὶ ἄνωγ. τὰ ἀνοίγει τὸ χῶμα)
5. ἐπὶ ἄνωγ..... 10. .... 15. ....

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν άνωτέρω άρί-
θμησην).

- 4) Τό υνί τοῦ ξυλίνου άρότρου ήτο (ή εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τήν άροτρίασιν όλων τών ειδών τών χωραφιών ; δηλ. τών
χωματερών (λιβάδια, κήποι) καί τών πετρωδών. - Ίχνογραφή-
σατε ή φωτογραφήσατε τό έν χρήσει υνί (ή τὰ έν χρήσει, εάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καί σημειώσατε τήν χρήσιν έκάστου.

Α.Ι.Θ. χωφ.αι.ερά. χωραφια.ερχμει.μποι.ε.υ. υνί. πύσου(α)
Α.Ι.Θ. πετρωτ. χωραφ.ε. ερχμει.ο.ω.ο.ε.υ. υνί. πύσου(β).

- 5) Ποῖον τό σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ άρότρου; Ὁρδαφώνιαν...

6) Ἦτο (ή εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ή σιδήρου (εκ ξύλου)

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τήν κατασκευήν καί ἐπιδιόρθωσιν τοῦ άρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, άρίδι, άρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

Άνατολ. Ρωμνλία: Ζυγλάρι (εκαρνελο), εκεπάρ, ξυλοφάι, εύρις
αρίδα, πριόνι
Άνατολ. Θράκη: άρίδα, εκερμενιά, πιαχιόν (πριόνι), εκεπάρ,
ξυλοφάι, εύρις = λίμα.

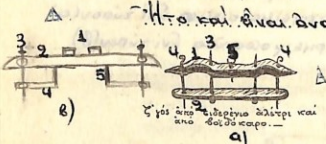

8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. Βάδια καὶ ὄλορα.....

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; ἓν τὸ ἄροτρον ἐκρημίζουσιν καὶ ἓν τὸ ὄλορον.

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα με δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός;

ἦτο καὶ ἀναγκαῖος ὁ ζυγὸς γὰρ τὸ ζευγάρισμα

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλας, πιζέλια κλπ.) ζυγοὶ ἀπὸ ξιδερένιο καὶ ἄλλοι: 1. ἀνωζυγόν...

2. κατωζυγόν 3. μεσοζεύλα (ξιδερένιο) 4. ζεύλα (ξιδερένιο) 5. μεσοζεύλα 6. ζυγοὶ ἀπὸ ξιδερένιο καὶ ἄλλοι (ξιδερένιο) 7. πιζέλια 8. λουριά 9. λοῦρα 10. ζεύλα (ξιδερένιο) 11. μεσοζεύλα

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ....

ζεύλα ξιδερένιο καὶ ἄλλοι

ζεύλα ξιδερένιο

γὰρ ξιδερένιο καὶ ἄλλοι

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγόν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλοῦρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν) εἰς τὸ κεφάλι τοῦ ἄροτρον ἐκρημίζουσιν καὶ τὰ κατωζυγία ἐνὶ μέτρῳ ἀπὸ δέρματος καὶ ἄλλοι

ὅταν ἐκρημίζουσιν καὶ τὰ κατωζυγία ὄλορον τότε ὄλορον ἐκρημίζουσιν

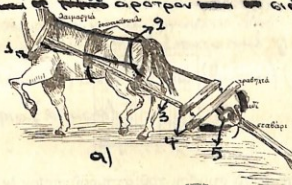
12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου; .....

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον;

εἰς τὸ κεφάλι τοῦ ἄροτρον εἰδεται τὸ γέμιν (κεφαλαρί). τὸ κατωζυγία (1) καὶ μεσοζεύλα καὶ νειζήλια (ξυλῖα) καὶ κονδου-

Περιγράψατε καὶ σχεδιάσατε (ἢ φωτογραφήσατε) τὴν σκευὴν, τὴν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον. ~~ἔχει τὰ δένδρα καὶ τοὺς καλκάδες (κρίτους) ποὺ ἔχει τὰ χαμουργεῖ. Ὁ γῆρας ἐπὶ τὸ πῶς μέρει (5) φέρει. ἕνα κρίκο (εἰδυρεῖν) θήκου ἐνὶ ὧν καὶ μὲ τὸ εἰσάβαρ τοῦ ἄροτρου. Ὑπάρχει καὶ ὁ ζῆλος (6). γὰρ τὸ ζῆλον.~~

Δύο ἀρόχων. Κατὰ τὸ πῶς παρασκευάζονται. γίνονται τὰ ζεύγην ἄλογον (ἀλόγων) καὶ τὰ ἄροτρον καὶ τὸ εἰδυρεῖν.

ζ. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος); 2) γυναῖκα; 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας. ~~Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ σήμερον. ὁ ἰδιοκτήτης. ὁ κατασκευαστὴς τοῦ τρακτέρ.~~

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) ~~εἰς. ζύλων. ἄροτρον. . . .~~
~~δεν γίνεται. ζεύξιμον. ἀρόχον.~~

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

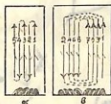
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα; με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδίασμα ἢ φωτογραφία).

~~Με. σχοινί. τοῦ ὁποίου. τὰ ἄκρα ἔχουν. δεθῇ. εἰς. τὰ κέρατα. τῶν ζῶων. Ὁ γεωργὸς ἐκτραπὼν δε. αὐτὰ. γὰρ. με. εἰς. λαβὴν. τοῦ ἀρότρου.~~

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὀργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Μὲ ζῦγιναν ἄροτρον καὶ χωράφι ὠρχώνετο ὡς τὸ σχεδιάγραμμα(α). Μὲ εἰδιυροῦν ἄροτρον ὡς τὸ σχεδιάγραμμα(β).
καὶ εὐμετρὸν τὸ ὄργωμα γίνετο κατ' αὐτοὺς τοὺς τρόπους.
ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἄρουρου ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσθράδες, κ.λ.π.) ; ἢ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα ἐγίνετο καὶ γίνετο ἐν ἐνοριαῖς.....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; μετὰ αὐλακιάν ; .....

Ἡ ἐνορία ἐχωρίζετο μετὰ αὐλακιά ἀνὰ θυγατρικὰς (βύτατα).....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον ; .....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διανοίξις τῶν αὐλάκων μετὰ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ....

καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ.....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σπορὰς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. **Πλαχίως ὅταν ὁ ἄγρος εὐρίσκεται ἐν πλαγίᾳ βουνῶν**

βαθρὰ κῆκον διὰ τὸ ἄρχω καὶ τοῦ χωραφιοῦ.....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. **Ἐγίνοντο καὶ γίνονται τρεῖς ὀργώματα.**

α) τὸν Μαῖον. β) τὸν Αὐγουστιαν (βαθρὰ) (κλέντεφα) γ) τὸν Οὐκτωβριον (εὐαρά).....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Απαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Ἀναλόγως τοῦ κηπευτικοῦ.....

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ σπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρα-
νέπασιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

1-2 ἔτη.....

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; **Διὰ δημητριακά: 3. Ἀναίξιν, καλοκαίρι-Θερινὸν καὶ Δι' ἀνοιτιάκι (ἀρεβόειαι-ψυχανθῶν-ζωυλιὰ) Μάρτιο-Ἀπρίλιο-**

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. **Μαῖο.**
π.χ. **τὸ δισάκι** εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; **Παλαιὰ ἔχρηται**

παιῖο. τὸ δισάκι, ἔρηια ὁ τενεκεῖς κύπερον. ἢ

εὐαρινή. μηχανή.....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; .....

Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον .....

Ἀναστ. Ρωμυλία: ζῦντρα .....

Ἀναστ. Θράκη: πεικέλα .....

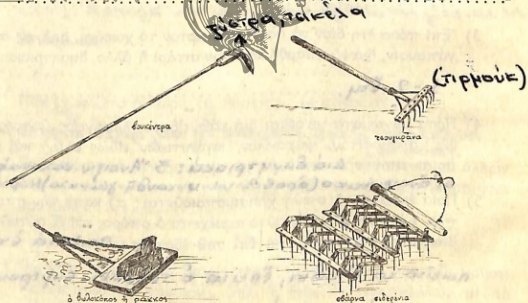
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); Να γίνηται σβάρνισμα μὲ ζυκινῆ.
εβάρνα καὶ εβάρνα σιδερένια .....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνη εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Μὲ τσάπα ἢ κασμά .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

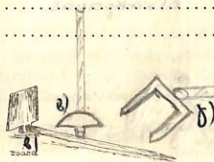
ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

α) καμάρ. β) τσάνα. γ) δίκελη. δ) πατόφυκι. ε) λιεκάρι.

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως.

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

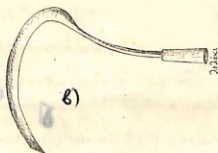
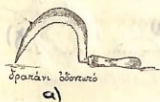
- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....

α). δρεπάνι .....

β). καθραμάς .....

Ἐὰν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων ειδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. ....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ..... ΑΘΗΝΩΝ

2) Με δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). **Μὲ κόσσα...**

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν) .....

Ἡ λεπίς τοῦ δρεπανιοῦ ἦτο ὀδοντωτή .....

Ἡ λεπίς τοῦ καθραμάς καὶ τῆς κόσσας ἦτο ὁμαλὴ .....

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; .....

Τοῦ δρεπανιοῦ, καὶ τοῦ καθραμάς, ἡ χειρολαβὴ ἦτο κυλινδρική, ζυλινή, τῆς κόσσας ὅπως τὸν ἀνωτέρω.

Σχεδιαγράμματοι κεράτῃ.

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπά-
νια κ.ά.) ... ἑίδυ καὶ τεχνίται .....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμῃ) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς
χειράς, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ
ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων
(τῆς ρόβης κλπ.) Παλαιότερον ὁ θερισμὸς ἦν ρόβης καὶ
οὐ μόνον τῶν ρεβιθιῶν, φραγῆς, καυκιῶν, φασουλῶν. γίνετο
δι' ἐκριζώσεως.

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ
δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ
σικάλις κλπ. Μετὰ τὸν καθαράν. ἢ ὕψος 10 ἐκ. ἐκόσμετο

ἡ καλαμνιά τοῦ δημητριακοῦ. Μετὰ τὸ δερνὰν ἀνάλογον τοῦ
ὑψους τοῦ δημητριακοῦ.

2) Οἱ σταχύες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὰ χωράφι μαζί μετὰ τὴν ρίζαν
μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἔλεγοντο (ἢ πῶς λέγονται) .....

ἔλεγοντο καὶ λέγονται "ταράβ"

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ),
τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραχμῆς,
πιάσματα; χερίδες, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ
τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰς ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδά-
φους τὰ δράγματα; Οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰς .....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χερίδες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.
Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα
τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφα-
λαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ δια-
σταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

Μετὰ τὸ δερνὰν: 9 χερόβολα ἢ 3 χερίδες. ἕκαστον ἕνα
δεμάτι. (χερόβολο: ἡ ἀρχὴ τῆς χειρὸς) .....

Μετὰ τὸν καθαράν: 2-3 ἀρμαλῆς ἀνάλογον μετὰ τὸν θερισμὸν
ἑκατοντὸν ἕνα δεμάτι. 45 κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται
πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν.

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. **Χεῖρες**.....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; .....

**Ἐδέρizon. ἄνδρ.α. καὶ. γυναῖκ.α. Ὑπῆρχον. καὶ
ἐπαγγελματῆαι. θερισταί. ἐργῆται καὶ ἐνὸπιοι. καὶ
ἐλέγοντο. ὁρακτεῖν δει.** .....

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομισθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). **Ἡ.ρ.κ.β.αν.ι.ο. μέ. μερο-**

**κάματ.ο. εἰς. χρῆμα. ἢ. εἰς. παροχὴν. φαγητοῦ (ταί-
σμα) ἦτο. τὸ. μεροκάματ.ο.** .....

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντὸ τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; .....

**Καὶ οἱ. ἄνδρες. καὶ. οἱ. γυναῖκες. ἔφερον. εἰς. μὴν
ἀριστεράν. χεῖρα. ζυλίν.ο. χάν.τι. (παλαμαριά).**

(παλαμαριά)

καὶ. ἀμπουραυμάν.ι.α. (ὀλεκτά. καλύμματα. εἰς.

χεῖραι. ὡς. ἰὸν. ἀγκῶνα). Οἱ. ἄνδρες. φοροῦσαν. ζυλίν.ο.

καὶ. οἱ. γυναῖκες. ἔδωκαν. εἰς. μέση. μέ. ἐκνιά. (ἐκκνιά)

διὰ. νὰ. μὴ. πονῇ).

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Ὅτι πρόκειται ἐξ Ἀνατολικῆς Ρωσσίας. Ἐκφυγέ, ἐκόν θερισμόν. κιν. Αθυτέρα ἢ κιν. τετράδ. (τετάρτη).
Οἱ ἐξ Ἀνατολ. ὅραμε κιν. παρασκευὴ (παρασκευή)

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοὶ κατὰ τὸν θερισμόν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτὰ... Οἱ ἐξ Ἀνατολικῆς Ρωσσίας τραγουδοῦσαν :

..... Πῶς. νὰ. ἐκύψου. νὰ. διεύω.....

..... πῶς. νὰ. κάψου. κιν. ἀρχή.....

..... ἡ. μέγ. δ. ἐν. ἀνέχει.....

καὶ. πονά. ἡ. κεφαλὴ. κ. λ. η.

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.....

Οἱ ἐξ Ἀνατολικῆς Ρωσσίας, κιν. Ἀρμύνη. ἡ. ἔρα, κιν. θερισμόν. ἔκοτον. στάχυν. ἔκαψαν. σταυρο καὶ. τὸν. ἔδετον. κοντά. ἐπὶ. θερισμένα. στάχυν. Γιὰ. εἶναι. ἀλογημένα. τὰ. μητρικέ. ἐτια (κοδόνα)

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

..... Ἀμέσως. μετὰ. τὸν. θερισμόν.....

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χειρίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματίων μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ὁ Ντερικτῆς κουβαλοῦσε εἰς χερίει καὶ ἔδενε τὰ δεμάτια μὲ τὰ δεματικά (ζῶντ. φτιαγμένη ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ φυγχιρασά). Ἐν τῷ κερὶ τοῦ ἔχε μεγάλη παλαμαρία, ἡ ὁποία βοηθοῦσε εἰς δέσιμο καὶ εἰς ἐμφύζιμο τοῦ δεματιοῦ.....

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

Τὰ δεμάτια 13 μαζί ἐτοποθετοῦντο σταυρωτὰ μὲ τὰ στάχυα ὁρὰς καὶ μέσα καὶ ἔξωθεν. Ἐν τοῦ κουργιανῶν. Ὅλα τὰ τοῦ κουργιανῶν ἦσαν εἰς εὐρὰ ἐντὸς τοῦ δερισμένου ἀγροῦ.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; 1932-33.

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Φυτεύεται τὸν Ἀπρίλιο ἐξ ἐκρίκια (αὐλακί) ἀνὰ ντρακελίου (βῦμα) μὲ τὸ χέρι.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρον κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν. **Μὲ τὸ α.δ.μ.ρ.ν. ἄροτρον. (ηλάνκ)**

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διαστροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφυλὴ, βίκον); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπὴ, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. **Καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ βίκου καὶ τριφυλίου ἐγίνετο ὅπως καὶ α.δ.μ.ρ.ν.**

Ἡ κομὴ ἐγίνετο μὲ τὴν κόα. Ὑπερῶ 2 ἡμέραι μὲ τὸ δου-εράν, ἐφυρίζετο ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρά γὰρ τὴν ξηρατὴν καλῶς ἐξ 3-4 ἡμέρας. Ὑπερῶ ἐδένετο φλαντάκια (δεμάτια σανοῦ δεμένα μὲ παχύρια (πάχυρο). Ἀποθηκεύοντο εἰς τὴν ἀχυρῶνα, ἐλπίφει ἀποδύμης τὰ εἰδιχαζάν ἐξ τοῦ ρόου κίτρου (δύμνι ἐξ σανοῦ)

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). **Ὁ βίκος καὶ τὸ χόρτον τῶν λιβαδιῶν ἐθερίζοντο τὸν Ἰούνιο, μὲ τὴν κόα, τὸ τριφυλὴ 2-3 φορές τὸ χρόνο. καὶ (Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....**
αὐτὸ μὲ τὴν κόα -

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) .....

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δερματιῶν πρὸς ἀλώνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

Μεταφέροντο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ οἴκου.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλώνισμόν δερμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται : θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν ;

Υπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησος πιννακίου θυγ-

νιεί. Μέχρις ἑνὸς ἐκείνου το δερμάτια τοποθετοῦνται ἐξ ὀρθογώνιο ἢ τετράγωνο σχῆμα μετὰ εὐχνα πρὸς τὰ μέσα. Πέραν τοῦ ἐκείνου τοῦτου καὶ δερμάτια τοποθετοῦνται ἐξ. σχῆμα ἐκείνου ἐπισπασμένα εὐχνα πρὸς τὰ ἔξω εἰς τρέχουν τὰ νερά τῇ βροχῇ.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλώνισμόν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι ; Ν.Ο.Χ.Ι.,.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς ποίαν θέσιν ; Μέσα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ οἴκου ἐξ.

αὐτῇ ἢ ἐξ. κεντρικῇ, ἄλλω ἐξ. τοῦ χωρίου. ἐνταὶ ἐκ-
ματος.....

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; .....

Ἀπὸ πρὸς τὸ τέλος Ἀυγούστου .....

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) Χωματάλωνο .....

Τὸ ζυγαρι (ἔρμην) καὶ τοῦ τραβι καὶ τοῦ τριγωνοῦ ἐθάρνησαν
τοῦ χώμα. Ὑπερβα τῶν τριγωνοῦ καὶ ἐθάρνησαν ἀχυροῦ καὶ τοῦ
παυτοῦ καὶ τὸ βόδια καὶ μετὰ ἀφ' αὐτοῦ τοῦ κύλινδρου.

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξεως τοῦ
ἀλωνισμού· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)· Ἐπισκευάζεται καὶ ἐκ τῶν τριγωνοῦ καὶ
κυλινδρου .....

καθαρίζεται .....

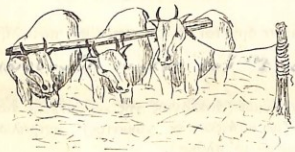
- 9) Ἡ ὥς ἂνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .....

Ὁ ἔρμην ἀνατολ. Ρωχνηρὸν μόνον καὶ τὴν ἐναρξιν καὶ ἀκυρῶν

Ὁ ἔρμην ἀνατολ. Ὁρακίμ καὶ τὴν πλάκην, ...

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἀλω-

νισμόν; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.
οἱ ἐξ' Ἀνατολῆς θέτουν πρῶτον γύρο ἐπὶ ἐκτετακτοῦ γέφυρ^{ος} ἀλῶνι^{ου}
 οὗ μετὰ εὐχά^ς τῶν ἀντιθέτων δεικνύων πρὸς τὰ κέντρα τῶν ἀλῶνι^{ου}
 οὗ δὲ γύρος φαίνεται μετὰ εὐχά^ς πρὸς τὴν περιφέρειαν τῶν ἀλῶνι^{ου}
 καὶ οὕτω καθ' ἑκὴν ὥσπερ καὶ περιέχει τὰ ἀλῶνι^α.
οἱ ἐξ' Ανατολῆς: τοποθετοῦν ὅλα τὰ δεικνύα μετὰ εὐχά^ς
 πρὸς τὸ κέντρον τοῦ ἀλῶνι^{ου}.

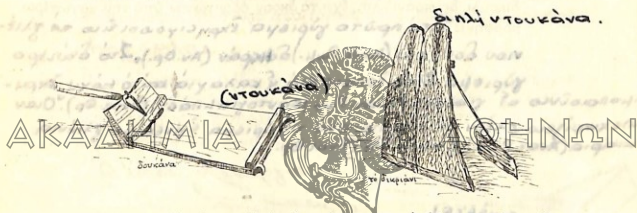
11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιο-
 ῆσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλῶ-
 νιστοῦ ἐύλιθος στυλός, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενός στήχερός,
 στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.α.), ἀπὸ τοῦ οὗ οὗτοι ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχονται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα. ....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλιές,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στυλός εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνιστοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλιές περὶ τὸν
 λαιμὸν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὺς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρθρᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχυῶν διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκιάνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθέεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ

περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχυῶν τούτων; Παλαιότερον ἐκρηγόγει το
ποῖον ἢ ντουκάνα (Αν. Ρωμ.) ἢ ντιένα (Ανατ. Θράκη); ἢ το κοῦρ
δημητριακῶν (180x80). ὡς ἡμεῖς ἐκ τῶν κείνων δι' ἀποκί
δων ἐκλυροῦ λίθου. Ὑμῶν καὶ δὴλὴ ντουκάνα. Τὴν κατασκευῆ
ζον εἰδὲ κεκμηνοὶ χερεῖ. Συνεδέει. ἢ ντουκάνα γὰρ τὴν τεχνία. καὶ
ἢ τεχνία με τὸν ζυγὸν με τὴν βοῦθια τοῦ καί. Ἠλωνίζοντο γὰρ
αὐτῶν τὸ εἶναι καὶ τριτάρι. τὰ δὲ πρὶν ἢ λωνίζοντο με κρουα
λάε (κύνιόρος). Γὰρ τὴν καὶ τὴν κεφάλια ἐκρηγόγει τοῦ ζυγ
γιο κρουαλάε. Γὰρ τὸ ὑπόλοιπον κερμαίνον. Ἡ βρωμὴ ἢ λωνί
με μετὰ ἀμάξιν. (κόνον τὸ ἐκρηγόγει τοῦ ζυγὸν καὶ τοῦ δόκουρου) καὶ
κόνον τὸ ζῶα ὡς κύνιόρος.

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἄλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

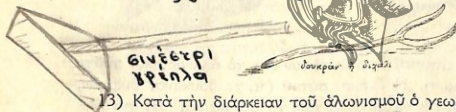
Από την Σελ. έως την Σελ. ....

- 12) Ποια άλλα άλωνιστικά έργα λέει είναι ἐν χρῆσει; (Εἷς τινες τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): 2^ο πρῶτο χύριμα. ἔχει 1,500 εἰς. πρῶτο

μορφήν): 2^ο πρῶτο. ὑρίβω. ἔχρησι γινώσκω. τὰ γὰρ
νικῶ. δουράν (ἀνταρ. Ρωμ.) δακρύαν. (ἀν. θρ.). 2^ο δαύτρο

χρησιμα. αυτου. εβραϊσθ. για η καλαγια και το βαχυ. οφει-
λει κηρυττειν εν ομοιωσει των ανων. εν τω βαθυ.

βιροποιούμε εις γιοφνίς (Ανατ. Ρωμ.) και το γιοφνάδες (Ανατ. Ορ.) Όταν
ἀπεχωρίζομε πλέον το διμυρίατό το ορίονα βίνεοις γίονα
γεφάρια (Ανατ. Ρωμ.) και γιόφνάδες (Ανατ. Ορ.)

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ
δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν
ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πτους στάχους : **Ναι**.....

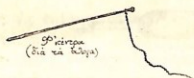
- 14) Ὅτι ἐν χρήσει εἰδικῇ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' ἐκέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

Ναι, και ελέγχο. 4 κέντρα, από αμφότερους...

το εχὺ γὰρ με. ὁμοίαν. με. πρὸς ἀντιέρω. ἐκάναι. . . .

Είχε μήκος 2,30 μ.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν 3 λέξεις .. 6 δούλα .....
Ἡλωνίζετο μία στρώσις ἀπὸ 90 δερμάτια .....

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

κάτ. βόλα .....

- 17) Ποῖοι ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. κοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωγάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βρόδια ἢ ἀλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμὸν .....

Ὁ ἴδιος ὁ γεωργός .....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; .....

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

κόπανοι στρογγυλοί

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνισμα
μικροῦ ἀμπερὸς ὀμητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; .....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ σταχύος, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; .....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) τοῖς ἀριθμοῖς 24-35: .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην: θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, ἀλλαχοῦ: δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. **ἑμεροῖ (Ἀν. Ρωμ.). λαμνί (Ἀνατ. Θρ.).**
ζωρεῖται. μέιο. ἐνέετρι (Ἀν. Ρωμ.). φρένλα (Ἀνατ. Θρ.).

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Γίνεται. σωροὶ. ἐρρόγγυος. (Αν. Ρωμ.).....

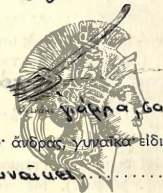
Σωροὶ. ἐρρόγγυος. ἢ ἐκίρρητος (Αν. Θρ.).....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Μὲ τὴν θρινάκι (θρινάκι) (Αν. Ρωμ.) καὶ τ' ἐλίκου. φτυάρ.

Μὲ τοῦ θρινάκι (ἐκίρρητος) ἐλίκου. φτυάρ (Αν. Θρ.).
(ἐλίκου)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνέμιζει)· ἀνδρᾶς, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζῶων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

(Αν. Ρωμ.) Σκίβατα. Αποχωρίζεται. ἑκαρποὶ. ἀπὸ αὐτὰ μὲ κόντυλα
ἢ ἐέρνεται πάνω εἰς σκίβα (σωροὶ) ἢ πλινθὰς (δοίχτυ).

(Αν. Θρ.) Κόντυλα. Αποχωρίζεται. ἑκαρπὸς ἀπὸ αὐτὰ ἢ ἐκ τῶν
σκιβάτων. (ἐκίρρητος) σκίβα μὲ σκίβα ὡς εἰς τὸ πλινθῶν
καρφία.).....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζῶων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα): διά ποῖα δημητριακά συν-
 ηθίζεται τοῦτο. Αἰὰ τὰ εἰτάρια καὶ κριθάρια. Ἰσχυρὰ τελευῶντι
 δ. ὀλυνισμοί. ἑλληνισμοί καὶ τὰ ἐκίβαλα, κότσαλα καὶ
 ζανερωνίζονται κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον.....

- 6) Ἄφου διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ά.) ;.....

Μὲ τὸ δριμόν (ἀν. ριμ.).....
 Μὲ τὸ δριμόν (ἀν. θρ.)..... κόσκινον ψιλόν, χοντρό.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

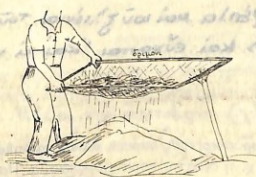
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινον παλαιοῦ δερμῶντι

κόσκινον ἢ ἀριμόν

δριμόν

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δριμόνι, δριμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεώργου ; .....

(Α. Ρ. Μ.) Μὲ τὸ εἰσέτρι. ἐπὶ τοῦ ζυγμένου τοῦ φανῶν .....

Χαράσσεται σταυρὸς μὲ τὸ φανῶν καὶ ἐμπηγνύεται φανῶν

ἀπὸ τὸ μέγα καὶ λαβὴν ζυγμένον. μέχρι πού. ἔφρασε...

Σκηπάζουν. ὕψερα μὲ τὴν φανῶν καὶ λαβὴν πρὸς τὴν δού-

νι. νόσα. καὶ ἐβγαλαν. ....

- 8) Ἄ λ λ α ξ θ ι μ α προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ....

(Α. Θ. Ρ.) Μὲ τὸ χρέλια μαὶ τοῦ ζυγμένου τοῦ φανῶν. Χαράσσ-

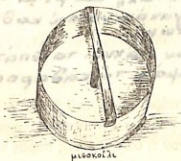
ται σταυρὸς καὶ εὔχονται. "καὶ τὸ χρόν. περὶότερα

- γ'. 1) Ποία ὀφειλὰ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἀλώνι ; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

³ *Ἡρεσιον δεκαετίας. ἐπὶ ἁλῶνι. Ἡ μέγιστος ἐκείνη μὲ
τὸ ἀνίκ. (ζύλινο δοχεῖο 5 ἀνίκια 1 κιλ.) καὶ τὸ ἐνικέκ (ἡγίου
τοῦ ἐνικ. (ἂν. Ρ.ω.μ.). (ἂν. Θ.ρ.) Μὲ τὸ ἐνικ. (6 ὀκάδες) (αἰδυροῦν) καὶ τοὺς
..... ἡπουτγουκλάδες (2 ἐνίκια).....*

μισοκοίλε

κουπίλος

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλῶνι ; (ἂν. Θ.ρ.α.κ.)

α) τὸ παπαδιάτικο, *τοῦ δίκτου ἐστὶν ωαῖα*
β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, *ἐστὶν ἀγροῦλακα.*
γ) τὸ γυφτιάτικο,
δ) τὸ ἁλωναῖο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερα μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) .....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) *Μέσα εἰς ἀμμόρια (ζύλινα) (ἂν. Ρ.ω.μ.)*

*Μέσα εἰς ἀμμόρια ἐπὶ ἐπί. (ζύλινα ἢ κεκρυμένα μὲ
κιρνήτεια. (πλίνθοι).)*.....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλῶνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κενός εἰς τὴν ὑπαιθρον; Μετ' εὖ ἀχιρῶνις μετ' οὖ. γινέσθω ἢ με
τὴν τάρτα (αὐτὴν μὲν ὁ ὁρθογώνιος δῖον, ὁ ὁρθογώνιος κατασκευασμένη
μέτ' εὖ ἀχιρῶνις). (Αν. Ρωμ.).
Μετ' εὖ ἀχιρῶνις ἢ χῆμα εὖ λάντες (εὖροι) εὖρεσθαι με
ελαίνα (εὖρεσθαι εὖρεσθαι) εὖρεσθαι μετ' οὖ. γινέσθω. (Αν. Θρ.)

5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνετο) ἡ διαλογία τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοῦ καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα;
καὶ μετὰ τὸν διερχόμενον τραβοῦσαν εὖρεσθαι, καὶ μετὰ τὸ ἀλώνισμα
ἀπὸ τοῦ περυσίου ἀπὸ τὸ τρίτον (γινέσθω) καὶ μετὰ τὸ ἀλώνισμα
εὖρεσθαι ἀπὸ τὸν εὖρεσθαι. (Αν. Ρωμ.).
Τὸν καιρὸν τοῦ διερχόμενον τραβοῦσαν εὖρεσθαι. ταῦτα εὖρεσθαι
εὖρεσθαι. (Αν. Θρ.)

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογία τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ; ..

Ναί.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς τοῦ φυλάσσεται.

πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ ποῖον χρόνον; Κατασκευάζεται καὶ
λέγεται καὶ πλεκτὴ. (Αν. Ρωμ.).
καὶ μετὰ τὸν διερχόμενον τραβοῦσαν εὖρεσθαι. καὶ μετὰ τὸ ἀλώνισμα
εὖρεσθαι ἀπὸ τὸν εὖρεσθαι. (Αν. Ρωμ.).
καὶ μετὰ τὸν διερχόμενον τραβοῦσαν εὖρεσθαι. καὶ μετὰ τὸ ἀλώνισμα
εὖρεσθαι ἀπὸ τὸν εὖρεσθαι. (Αν. Ρωμ.).

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀνάμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 'Ιουνίου (Κληδόνου), 'Αποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ 'Ιούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

α) Τὴν τελευταίαν Ἀποκριά.

β) Τὴν 1^{ην} Μαρτίου.

γ) Τὸ βράδυ τῆς Ἀναστάσεως.

δ) Τὸ βράδυ τῆς 23^{ης} 'Ιουνίου.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος; .....

α) Τὸ βράδυ τῆς 1^{ης} καὶ 2^{ης} Μαρτίου καὶ τῆς 31 Αὐγούστου.

β) Τὸ πρωὶ τῆς 1^{ης} Μαρτίου καὶ τῆς 31 Αὐγούστου.

γ) Μετὰ τὴν Ἀνάστασιν εἰς τὸ σταῦρον καὶ τὸ χωρὶς.

δ) Τὸ βράδυ τῆς 23^{ης} 'Ιουνίου εἰς τὴν πλατείαν τοῦ χωριοῦ.

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

Αγανός λέγεται ή φωτιά πρ. πού ανάβεται. τιν 23^{ην} Ιουνίου
τά λινάρια λέγεται ή φωτιά που ανάβεται τιν Άποκριά
β'. 1) Ποιοι ανάπτουν τήν πυράν; παιδιά, ήλικιωμένοι, ποίος άλλος; ... (Αν. Ρωμυλία)

Ος νέρι. τ.ρ.υ. χωριστ. τιν Άποκριά και τιν. 23^{ην} Ιουνίου
Ο κοιτοειρύς. κάθε επιστ. τιν. 1^{ην} Μαρτίου. και τιν Άνάστασιν

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τά ξύλα, θάμνους κλπ. δια τήν πυράν.
Τά κλέπτουν; "Αν ναι, από ποιον μέρος; .....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

γ'. Ποια αι συνήθειαι εις κάθε τόπον δια κάθε πυράν;

1) Προσευχαι, διάφοροι επικλήσεις, ξόρκια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τά σχετικά κείμενα .....

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Α.΄ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Ξ Α Ν Θ Η Σ

Αριθ. Πρωτ. 372

Εν Ξάνθῃ τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου 1970

Π Ρ Ο Σ

✓ Τὸ Κέντρον Ἑρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς
Λογογραφίας
τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν
Ἀναγνωστοπούλου 14

Ἀθῆναις Τ.Τ. 136

ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ πέμψωμεν ἡμῖν συνημέ-
νως (14) ἐρωτηματολόγια διὰ Γεωργικὰ Ἐργαλεῖα δεδω-
τος συμπληρωμένα ὑπὸ δ/ων τῆς περιφέρειας ἡμῶν ὑπ-
ρετούντων εἰς γεωργικοὺς συνεισρισμοὺς ἀνεξελέκτους
διὰ τὰ καθ' ἡμᾶς.

Μετά τιμῆς

Ἀναπληρωτῆς Ἐπιθεωρητοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΗΘΗΝ

ΑΝΑΓΩΓΗΣ ΜΠΑΜΠΙΔΗΣ

5' Ἀροτρίασις (ὄργωκα) καὶ ἐσορά.

6) 1) Ζεύξιμον ζυλίνου καὶ ζυλίνου ἄροτρον. Ἐνώνεται ὁ ζυγὸς μετὰ τὸ σταβάρ μετὰ τὴν βοῦδα τοῦ καὶς τὸ ἐποίησαν
εὐχαρακτεῖται, ἀφ' οὗ πέρασε ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ, ἐπὶ σταβάρ μετὰ τὸ τεβί, τὸ ἐ-
ποίησαν μῆλιναι εἰς μίαν τρύφη τοῦ σταβάρ. Ἐκατέρωθεν τοῦ σταβάρ μῆλιναι
τοῦ καὶς τὸ βόδια, βάλλοντες τὸ κεφάλι τοῦ ἀνάμεσα ἐπὶ ἀναγύχ καὶ ἐπὶ κα-
τωζυγ τοῦ ζυγοῦ. 2) τὸ ἑξωτερικὸ μέρος τοῦ ζυγοῦ μῆλιναι εἰς ζυλινὰ (ζυ-
λινὰ).

2) 2) τὸ πλοῦχ (εἰδηροῦν ἄροτρον), τὸ ζεύξιμον γίνεται εἰς ἐξήκοντα
(βλέπε σχεδιάγραμμα εἰδηροῦ ἄροτρον). Μεταξὺ ζυγοῦ καὶ ἄροτρον μῆλιναι

3) καὶ 4) ζευσιὰ (ζυλινὰ) (1) καὶ 5) οὐσίας τὸ ἐν ἄροτρον ἐνώνεται εἰς τὸν ζυγὸν με-
τὰ τὴν κορυφαία (ζυλινὰ καὶ εἰδηρά) (2), τὸ ἑτερόν καὶ ἄροτρον φέρει καλὰ δα-
κρυλὸν (3) καὶ οὐσία εὐνδέεται μετὰ τὸν χροῖον (ἄρκειτρο) (4) τοῦ πλοῦχου
τὰ ζῶα μῆλιναι ὅπως καὶ εἰς τὸ ζυλινὸν ἄροτρον. Ὁ ζυγὸς εἶναι γι-
γαντινός. Ὁ ζυγὸς εἰδηρά.

6) 7) Τὰ ὄσπρια ἐκαλλιεργοῦνται καὶ καλλιεργοῦνται εἰς μαῦρα κώματα.
Φασόλια: Τὸν Ἀπρίλιον εἰς τὸ ὄργωκα χωράφι ἐκατίζον μετὰ ἐκεπο-
νι καὶ φυτεύουσιν τὰ φασόλια ἀνὰ 15 πόντους περίπου. Ἀφ' οὗ φυτρῶσιν καὶ
φθάσιν τοῦ 10 πόντους ὕψος, τὰ ἐκατίζον μετὰ εἰς τὰς 15. Τὸν Αὐγουστο
ξηρακτεῖται πλέον τὰ ξερρὶζώνοντα, τὰ μεταφέρουν εἰς τὸ ἀπὸν ὅπου
ἀλωνίζονται μετὰ ζυλινὸν κύλινδρο.

2) τὸν τόπον μῆλιναι φυτεύονται μετὰ εἰς αὐλακίαις μετὰ εἰς ἐκεπο-
νι. Καὶ ἀλωνίζονται πλέον μετὰ τρακτέρ.

κουσιὰ: Φυτεύονται τὸν Μάρτιον μετὰ εἰς καρίσια (αὐλακίαι) ἀνὰ 15
πόντους. Ἀφ' οὗ φυτρῶσιν καὶ φθάσιν τοῦ 10 πόντους ἐκατίζονται μετὰ
15. Ὅταν καρποφορήσιν καὶ ἄρκεισιν πλέον τὰ μεταφέρουν ξερρὶζώνοντα
καὶ ἀλωνίζονται ἐπὶ χωράφι μετὰ ζυλινὸν κύλινδρο. 3) τρακτέρ

Φασί. Σπέρνεται τὸ Φεβρουάριον μετὰ τὸ χερί ὅταν τὸ εἰσῇ. Βοτανί-
ζεται μετὰ τὸ χερί ἀπὸ τ' ἄρκειοχορτα. Ὅταν καρποφορήσιν καὶ ξηραθῇ

στρεφόμενοι καὶ κοπανίζονται. (24790) 10019109A-12

Ρεβιδία: Ἡ καλλιέργειά των εἶναι ὁμοία με τὴν φασῖν. 10019109B (2)

8) Εἰς τὴν Ἀνατ. Ρωμυλίου ἐκαλλιέργητο ῥόβη. 10019109C (2)

9) Ἐπορὰ ἐχίμεω ὥπως τοῦ σιταρίου: Ἐκινετο ἔπειτα εὐάριθμα με-
χυλινὴ εὐάρνα. Ὅταν ἐξηραίνετο κιν ἐστρεφόμενον καὶ κιν ἐκινῶν
με πύλινον κύλινδρον. 10019109D (2)

Στὸν κόν τόνον μας καλλιέργηται πικύαλι εὐρμύχνα με κιν ὑποδο-
ζει κιν γεωπόνων εἰς τὰ χωράφια τοῦ κάμπου. (βάλτου). 10019109E (2)

9). Φυτεύονται κόν Μάρμο εἰς αὐλακίαι με τὸ κέρι ἀνὰ γία ντρακί-
αῖα (ἀνὰ ἐν βήμα). Ἀφ' οὗ φυτεύουσιν καὶ θάβουσιν εἰς ὕψος 20 ἔξ. γίνετα
τὸ πρῶτον σκάψιμο. Ὑστερα ἀπὸ 10-15 ἡμέρας γίνετα τὸ δεύτερον (εὐ-
εῖρεται χωμάτος γύρω ἀπὸ τὸν θύλακον). Τὸν Ἀπρίλιον θάβουσιν ἡ-
μέτερον τσάπιν ἢ με τὸ πλοῦν. 10019109F (2)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

22) Το πατωθ, τραγουδι, ἐλέγχετο ἐν τὴν πρόσφυγιν κτ. Ἀν. Θράκης.

Μάρμο παραίνει τὴν νηδιά

κι ὁ θέρουε τὰ κορίτσια

κι αὐτὰς ὁ ἔρμονε δαλντάρ

παραίνε τὴν παντρεμένισ

πῶχουν πανιὸ στὸν ἀρχαλκίον

πῶχουν νηδιά εὐὴν κούνια

τὸ κέντημα ἐνὶ χλόντημα

κι ὁ ῥόσα ἐνὶ κυρτάναν

κι αὐτὰς ὁ ἔρμονε ἀρχαλκίον

ἐνὶ σκαθιά μιγάλη.

Οἱ ἔξ Ἀνατ. Ρωμυλίου πρόσφυγιν ἑστραφουδούσαν:

Ὅσο ἐνὶ φάρδονε τοῦ γυαλοῦ

κι πλάτους τοῦ πλάτους

τόσο πανὶ ὑφίστασθαι

κόρη μεθ' τῶν αὐλῶν τῆς
κι ἀρχοντοῦτος ἐπέρασι
τὴ λέει καλυμέρα
καλυμέρα σου λυγρὴ
καλῶς τὰ πολεμάει

23) Ἐλευτουργοῦσε με τρακτέρ παλαιοῦ τύπου με πέλματα εἰδυρά. Γιὰ
τὸ ζαίνιμα τῆς μηχανῆς ἐκμεταλλοποιοῦσαν πετρελαιοῦ ἐκρίνετο οὐκ
εὐτυχῶς. Τὰ δεκάτια ἐρρίπτοντο εἰς τὴν θάλασσαν μέσῃ εἰς τὴν
μηχανὴ ἀπὸ τοῦ ἐργάτου, δὲν ὑπῆρχε διὰ ἀνεβατόρι. Ἐπὶ αὐτῆς δὲν
ὑπῆρχε εἰς τὴν μηχανὴ οὔτε κλουρί (αὐλὴν) δ' ὡς οἱ κὰ βγάξῃ τὸ
ἄκυρο καὶ νὰ τὸ κάνῃ σωρὸ. Αὐτὸ τὸ τραβοῦσαν με τὸ εὐρυγί
(πλατιά) σὺν τῇ ἐξαρτημένῃ ἀπὸ τὰ βόδια).

Δ' ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑ

4) Τὸ βράδυ τῆς τελευταίας Ἀποκριᾶς (τῆς τυρινῆς).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

α) Ἐσπέρη τῶν ἐσπέρων. Ρυθμίζονται προσόχων.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς τελευταίας ἀποκριᾶς τὰ παῖδιά καὶ οἱ ἐφηβοὶ γὰρ
ζῶουν ἀπὸ τὰ ἐπίμα του χωρίου ὅλα τὰ παλιὰ καλὰ καὶ κακὰ ἡλικία ἡλικία
λαί καὶ τὰ εὐχεστῶνται εἰς τὴν πλατείαν τοῦ χωρίου. Τὸ βράδυ ὅλοι
οἱ ἡλικιωμένοι καὶ νέοι ἐσθίονται εἰς τὴν πλατείαν. Οἱ νέοι ἀνὰ πρῶτον
τῆς φωτῆς ἐνῷ οἱ ἄλλοι, πρὶν εἶναι ἑταῖμοι, ἀρκίζουν τὸν κορὸν. Οἱ
ἡλικιωμένοι τραγουδοῦν καὶ οἱ νέοι ἐπαναλαμβάνουν πρῶτα τὸ
τραγοῦδι τῆς τυρινῆς:

α) Γιώργη νὰ πῇ τὴ μάνα σου

νοφούλα νὰ μοι κάμῃ

ἰγὼ κρασί δὲν πίνω το

ρασί γὰρ νὰ μὴθύω

ἰγὼ εἰς ἀφ' ἑνὸς πάχνα, καλέ μου, μὴ σὺ μὴ φανῇς

κι ρόκα καὶ καταπόδι

ἰγὼ διαφύλια μάζωνα

2. Ἰὼ ἐπὶ τοῦ ψαρά, ὁ γιὸς ἐμπορεῖ εὖν ηὐριστέρῃ
 ὁ ἔμπορος κὶ ταπεινός ἡ μὲν εὖν' ἀπ' τοῦ Γαλατᾶ
 κὶ νῆα νὰ ψαρέψουν βασὶ τὸ νοῦ, τῆς δυνατᾶ
 μαῦρα μάτια νὰ γυρέψουν κὶ χεῖρ' ἀλλή, ἀπὸ τῶν πόλιν
 κὶ μὴ τῶν πρώτῃ τῇ ματιᾷ εἰς τὴν Χαλκιδιανὴν ἡ πόλιν
 ἔλο Χριστὸ κὶ Παναγὰ ἡ τρίτῃ ἡ μικρότερῃ
 κὶ πλάνου ἕνα ψαρέει ἀπ' ὅλῃς ἐμπορεῖται
 ἔμπορος εὖν τὸ λαμράει κὶ τὴν ἀγάπῃ κὶ γῶ
 κὶ ἔκτισον τῶν κοιλιτῶν κὶ νὰ τὴν πάρουν
 καμὶό πῶς ἡ καρδίαν του δέν μπουρᾷ
 κὶ βρέσω τρεῖς κοπέλλῃς

Τὸ ἔθιμον ἐξίπνεται γιὰ νὰ γίνουν τὰ κάμνια (κουεσάγια)

2). Τῆν 1^η Μαρτίου (ἔθιμον τῶν ἐκ Ανατολῆς προσφύγων.)

Τὸ πρῶτ' τῆ 1^η Μαρτίου δ' ἀρμένει τὸν καιρὸν παίρνει ἀπὸ τὸν ἀχ-
 ρῶνα τὰ φουχτὰ ἀκνὴ καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς αἰλῆς τὸ ἀναπτύσσεται
 καὶ δύνει ἀπὸ πάνω γιὰ νὰ γυρῶν οἱ μύλλοι.

3). Τὸ βράδυ τῆς Ἀναστάσεως (ἔθιμον τῶν ἐκ Ἀν. Ρωμυλίας προσφύγων).

Μετά τῶν ἀνάστασιν ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτοῦ μπαίνει μὲ ἀναμμένη
 κὶ λαμπάδα μέσα στό σταῦλο. Ἐκεῖ τειρώνει (καίει) πρὸς οὐρὴ τῶν ζώ-
 ων ἵνα νὰ μὴ τὰ πιάσῃ ἡ βύζα, γιὰ νὰ μὴ τὰ ἐνοχλοῦν τὰ ἔντομα.

4) Τὸ βράδυ τῆς 23^{ης} Ἰουνίου (Ἀχιαννῆς) 2^{ος} Ἀχιαννισοῦ.

Ἔθιμον τῶν ἐκ τῆς Ανατολ. Ρωμυλίας προσφύγων.

Συγκεντρώνονται εἰς τὴν πλατεῖαν παλιὰ καίνικα καὶ καλάδια. Ἀνάγει-
 ται φωτιά καὶ γύρω γίνεται χορός. Τραγουδοῦν τὸ τραγούδι τοῦ
 πραταχόνατον (πραταχόνατος εἶναι κορίτσι μικρὸ στολισμένο ἀπὸ
 μεγάλα κορίτσια μὲ λουλούδια. αὐτὸς θράζει τὸ τυχερὸ κάθε κοπέλα
 μέσα ἀπὸ τὴν καλάβα (δοχεῖον χάλκινο) τὸ πρῶτ' τῆς 23^{ης} Ἰουνίου.

Νὰ κοψῶ γούντα ἀμάραντα
 κὶ δυὸ γούντις λουλούδια

πραχόναν βαλορίζει
 μένα μένα μ' αρριώνναι
 κι μοι πρότειο πέρα σὺ Ρωγυλιὰ κληρὸν στήλη
 Συνεχίζουν μετ' ἀκολούθο τραγούδι
 Ὀλη μέρα θέρμα βορριά κι ἀφέρα, τὸ γλαχρινούτικου
 καὶ τοῦ βράδυ πάρενα δὸ νοταεύρη
 βρίσῃ πένητ' αὐ γωνιά καὶ τρεῖς ἐπὶν πόρτα
 Δέ σὺ λῆγου κίρατὰ, βρέ μαίμαντοῦλῃ
 ὅταν βλέπῃ τοὺς γίδους μου μέσα μὴ μπαινῃς
 νὰ τοῦ ψουμουτάλοδο εἰσέσε γάει
 νὰ τοῦ ρνιδουτόπανου εἰσέσει πιέ
 (νὰ τοῦ χναρουτάμαρου πᾶνι βοιμήσου
 Ὀλη μέρα θέρμα τὸ γλαχρινούτικου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἔδιμα.

ξύλινος ἄροτρος

Ν. Κεσάνη - Σάνθης -

- 7 -

Τὸ χωρίον Ν. Κεσάνη, κατ' ἀρχὴν ὠνομάζετο Τεπέ Τσιφλίκ, ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἰδιοκτῆτος τούρκου Μπέη. Ἀρχότερον μετὰ τὴν πρώτην ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων τὸ ἔτος 1922 ὠνομάσθη Πλασιέρια, πρὸς ταύτην τοῦ τότε πρωθυπουργοῦ στρατηγοῦ Πλασιέρα. Ν. Κεσάνη ὠνομάσθη τὸ ἔτος 1938.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου κατάγονται ἐξ Ἀνατολικῆς Θράκης καὶ Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας. Οἱ καταγόμενοι ἐξ Ἀνατολικῆς Θράκης προέρχονται ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Κεσάνης, Μακρᾶς Γεφύρας καὶ Ραϊδεσίου. Ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ἔτος 1922 μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν Ἑλλάδος-Τουρκίας. Οἱ καταγόμενοι ἐξ Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας προέρχονται ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἀρχιάλου, ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ἔτος 1925 μετὰ τὴν εὐμβασιν ἣ ὁποία ἔχινε μετὰ τὴν Ἑλλάδος-Βουλγαρίας. Ἐγκατεστάθησαν πρῶτον εἰς τὴν Στρώμην-Ροδόμης. Τὸ ἔτος 1929 τὸ ἕμισυ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκογενειῶν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ν. Κεσάνην.